

Carducci'nin Şiirlerindeki Özyaşamsal Unsurlar

Semra Alemdaroğlu

ÖZET

Carducci'nin (1835-1907) şiirleri konu açısından büyük bir zenginlik gösterir. Doğa manzaraları, İtalya'daki Maremma Bölgesi'ne ait manzaralar, tarihi manzaralar içeren şiirleri olduğu gibi, dünya tarihi ve edebiyatındaki önemli kişileri konu alan şiirleri de vardır. Bu nedenle özyaşamsal unsurlar içeren şiirlerinin azınlıkta olduğu söylenebilir.

Özyaşamsal unsurlar içeren şiirlerinde şair kızlarından, büyükannesinden, oğlu Dante'den, erkek kardeşi Dante'den ve sevgilisi Lidia'dan söz eder. Bu gruptaki şiirlerinden Toskana tepeleri ve Kızımın nikahında başlıklı şiirlerinde kızı Beatrice'den; San Guido'nun önünde adlı şiirinde büyükannesinden; Val d'Arno'dan seçerken'de intihar etmiş olan kardeşi Dante'den; Yaz düşü'nde yine kardeşi Dante'den ve ölmüş olan annesinden; Burada kırgın bir şekilde... başlıklı şiirinde kardeşi Dante'den; "Ölüm onları gençken yakaladı" anlamına gelen latince başlıklı Funere mersit acerbo'da yine, intihar eden kardeşinden ve ölen oğlu Dante'den; Eski ağıt'ta yine oğlu Dante'den; Guido Piva'nın ölümü üzerine başlıklı şiirde sevdiği kadın Carolina Piva'nın (Lidia) onbeş yaşındayken ölen oğlundan; Haval ve Bir sonbahar sabahı istasyonda başlıklı şiirlerinde ise yine Lidia'dan söz eder.

Gerek öznel içerikli gerekse nesnel içerikli şiirlerinde Carducci tek bir konuya odaklanmaz: bir doğa manzarasına kişisel ya da tarihi bir deneyim eşlik edebilir ya da tarihi bir manzaradan hareket edilerek belirli ulusal değerlere ulaşılabilir. Aynı şekilde özyaşamsal unsurlar içeren şiirlerinde de acı, özlem, mutluluk, sevgi, gençlik çağı, ölüm gibi evrensel kavramlar da vurgulanır.

IL RIASSUNTO IN ITALIANO DE "I MOTIVIAUTOBIOGRAFICI NELLE POESIE CARDUCCIANE"

Le poesie del Carducci (1835-1907) sono ricche di vari temi e motivi. Il poeta nelle sue opere poetiche non tratta solo dei paesaggi naturali specialmente della Maremma, dei paesaggi storici ma anche dei personaggi storici o dei letterati

* Doç.Dr. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İtalyan Dili ve Edebiyatı Ab.
Dalı

conosciuti universalmente. Quindi sono in minoranza le poesie in cui dominano i motivi autobiografici.

Nelle poesie di questo ultimo gruppo il poeta parla dei membri della sua famiglia e della sua donna, Lidia: in Colli toscani e Per le nozze di mia figlia tratta di sua figlia, Beatrice; in Davanti San Guido di sua nonna già morta ; in Per Val d'Arno di suo fratello Dante che si è ucciso quando aveva venti anni ; in Sogno d'estate dello stesso fratello e di sua madre già morta; in Oui ove irato... ancora del fratello; in Pianto antico e Funere mersit acerbo parla dell'unico suo figlio di nome Dante, che è morto quando aveva tre anni; in morte di Guido Piva della morte precoce del figlio di Lidia; la protagonista delle poesie Fantasia e Alla stazione una mattina d'autunno e Lidia.

Nelle poesie carducciane vari temi e motivi sono ben intrecciati cioè un'esperienza personale può accompagnare un paesaggio naturale o storico; oppure il poeta partendo da un paesaggio o personaggio storico può raggiungere certi valori etici, nazionali o universali. Nello stesso modo nelle poesie contenenti i motivi autobiografici vengono trattati anche certi concetti universali come il dolore, l'amore, la nostalgia, la felicità, la morte, la bellezza e la fugacità della giovinezza.

Giosue Carducci'nin şiirleri konu açısından büyük bir zenginlik gösterir. Doğadaki her varlıkta ilahi bir ruh, yaşayan bir dinsellik gören yazar, başarılı bir manzara yorumcusudur herşeyden önce. Manzara tasvirlerine çoğunlukla kişisel bir deneyim, bir anı, bir düşünce, bir özlem ya da tarihi bir anı, evrensel bir kavram eşlik eder. Yerine göre, güneşli, sakin, huzurlu, durgun ya da karanlık, fırtınalı tasvirler olabilir bunlar. Genelde ufku geniş, renkleri ve hatları belirgindir manzaraların. Örneğin 1895'te Val d'Aosta'da yazdığı *Mezzogiorno alpino* {Alpler'de öğle vakti} adlı şiirinde yüksek dağlardaki dinlendirici sessizliği, sakinliği, huzur ve yalnızlığı dile getirir şair. Burada güneşli, ancak soluk renkli, sakin, sessiz bir kış manzarası karşımıza çıkar. Zemine uygun olarak sanki zaman da durmuş, bir hareketsizlik kazanmış gibidir. Ancak sessizlik ve hareketsizliği bozan ya da belirginleştiren, "lir gibi" şırıldayan bir su akıntısı, ebediyet karşısında zamanın geçiciliğini anımsatan bir deredir:

Alplerde öğle vakti

*Yüksek dağ çemberi içinde, çıplak ve renksiz
granitin, parlayan buzulların üzerinde,
sakin, yoğun ve sonsuz hüküm sürmekte
öğle vakti büyük bir sessizlik içinde.*

*Çam ve ladinler esintisiz havada
dalları arasına süzülen güneşe yönelmiş,
sırıldamakta, hafif bir lir gibi,
dere, hafifçe akıp giden, taşlar arasından¹*

Şairin gençliğini geçirdiği yer olan Maremma yöresi de, yabanıl doğa manzarasına eşlik eden anılarla sık sık karşımıza çıkar (*Traversando La Maremma Toscana, Nostalgia, San Martino, Idillio Maremmano* v.b.). Maremma tasvirleri içeren şiirlerinde, Carducci mutluluk içinde geçen çocukluk ve gençlik çağını anımsadıktan sonra, çoğunlukla, kişisel deneyimlerinden evrensel değerlere geçer. Doğal manzaraların yanısıra tarihi ve epik tasvirler içeren şiirlerinde ise (*II Comune rustico, Faida Di Comune, Miramar, Sui Campi di Marengo, Dinanzi Alle Terme Di Carcalla* v.b) Carducci'nin klasik Yunan ve Roma kültürüne, uygarlığına, Ortaçağ Comuneler dönemine duyduğu hayranlık belirgindir. Bu grup şiirlerde, şairliğinin yanısıra hatip de olan Carducci, İtalyanlar arasında artık değer ve önemini yitirmiş olan kahramanlık duygusu, vatan ve özgürlük aşkı gibi kavramları yeniden canlandırmak amacındadır. Şair, Mazzini, Garibaldi, Napolyon gibi tarihe geçmiş kişileri, Virgilio, Homeros, Dante, Petrarca, Parini, Alfieri, Hugo gibi edebiyatçıları da konu etmiştir şiirlerine. Bu kişileri ele aldığı şiirlerde, kişilerden çok onlarda gördüğü yaşam, sanat, güzellik anlayışının, kahramanlık duygusunun, vatan sevgisinin ve ideallerin övgüsünü yaparak bunları çağdaşlarına göstermek istemiştir. Örneğin bir düşüncenin görüntüye, bir kavramın şiire dönüşebilmesinin güzel bir kanıtı olan *Virgilio* başlıklı sonede çoğunlukla doğa tasvirleri içeren altı an Virgilio'nun dinlendirici şiirini ana hatlarıyla belirler: ay ışığı, derenin şırıltısı, bülbülün ötüşü, yolcunun anıları, annenin hüznü boyun eğişi, doğadaki huzur. Bu altı an ya da figür birleşerek Virgilio'nun huzur veren şiirini belirler. Yazın, gün boyunca "*sıcaktan kavrulmuş olan tarlaların üzerine merhametli / ay gece serinliğini serptiğinde*"; dar yatağında "*dere*" ay ışığı ile fısıldaştığında; "*dallar arasına gizlenmiş bülbül*" tatlı ötüşüyle gökyüzünü doldurduğunda; "*yolcu*" bülbülün ötüşünü, derenin fısıltısını dinleyip "*sarışın sevgilisini*" düşlediğinde; "*oğlunuyitirmiş olan anne*" acı içinde gözlerini oğlunun mezarından ay ışığının aydınlattığı gökyüzüne kaldırıp huzur bulduğunda; bu arada "*uzaktaki deniz ve dağlar*" gülümserken; hafif, "*serin bir rüzgar*" dallar arasında dolaştığında nasıl hoş bir etki bırakırsa, Virgilio'nun şiiri de şaire aynı ölçüde huzur verir.²

¹ M. Bormioli - A. Pellegrinetti: "Letture italiane per stranieri", Mondadori, Verona, 1954, s. 483.

² C. Cappuccio: "Poeti e prosatori italiani", Vol. III., Sansoni, Firenze, 1967, s. 744.

Şiirlerinde karşımıza çıkan konu zenginliği karşısında, Carducci'nin özyaşamsal unsurlar içeren şiirleri azınlıkta kalır. Şairin yaşamında yirmi yaşındaki erkek kardeşinin intiharı ve dört yaşındaki oğlunun ölümü dışında çok büyük boyutlu trajik olaylar karşımıza çıkmaz. Bu iki zamansız ve beklenmeyen ölüm Carducci'yi belirli bir süre derin bir acı içinde bırakmışsa da, karamsarlığa sürüklemişse de, onun idealist kimliğini gölgeleyememiş, sanatını farklı yönlerle çekememiştir.

Uğradığı haksızlık ve adaletsizlik sonucunda yaşadığı sürgün hayatı, Dante'nin *İlahi Komedi* gibi dev bir eser vermesine yol açarken, Pirandello'nun yirmidört yıl boyunca ruh hastası olan eşine bakması, onun İtalyan edebiyatı ve tiyatrosuna göreceli kavramlara dayalı eserlerle büyük ölçüde katkıda bulunmasını sağlamıştır. Aynı şey Carducci için söylenemez çünkü onu, yaşamı boyunca idealizm, gerçekçilik ve klasikçilik yönlendirmiştir.

Bu bağlamda şairin yaşamından ve ailesinden kısaca söz etmekte yarar var: 1835 yılında Versilia'da doğan Carducci, çocukluk ve ergenlik çağını Pisa yakınındaki Maremma'da geçirdikten sonra ailesi ile birlikte Floransa'ya taşınır. Aldığı edebiyat eğitimi sonucunda 1856'dan itibaren ortaokullarda öğretmenlik yapar. *Amici Pedanti* adını kullanan arkadaşlarıyla birlikte Romantizm'e karşı çıkar. Şaire göre insanlığı edilgen duruma düşüren Romantizm ve Hristiyanlık'tır. Bu düşüncelerinden dolayı Floransa kültür ortamında dışlandığı için, kentte ekonomik açıdan zor günler geçirir. Barbera Yayınevi'nde İtalyan Klasikleri dizisinin yayıma hazırlanışında önemli görevler üstlenir.

Giosue ailesindeki üç erkek kardeşin en büyüğüdür. Ortanca kardeşi Dante, 4 Kasım 1857'de yirmi yaşındayken intihar eder. Şair, 1858 yılında babasının ölümünden sonra kuzeni Elvira Menucci ile evlenir, annesi ve küçük kardeşine bakmak zorunda kalır. Evliliği boyunca üçü kız, biri erkek dört çocuğu olur: Beatrice (ya da Bice 1859), Laura (1863), Dante (1867) ve Libertâ (ya da Titti 1872). Bu arada şairin klasikçiliğini ve idealizmini çocuklarına verdiği adlarda bile görebiliriz: Dante, Dante'nin sevgilisi Beatrice, Petrarca'nın sevgilisi Laura ve Özgürlük. Şubat 1870'de annesinin ölümünden sonra, aynı yıl Kasım ayında oğlu Dante'yi kaybeder ve bu arada Carolina Cristofori Piva (şiirlerinde Lidia olarak geçer) adlı hanımla uzun süreli bir ilişkisi olur.

Bologna Üniversitesi'nde 1860 yılından itibaren kırk yıl süreyle edebiyat tarihi dersleri veren Carducci, 1890 yılında senatörlük de yapmış ve 1906 yılında Nobel Edebiyat Ödülü kazanmıştır.

1907 yılında, Maremma'dan sonra ikinci vatani olarak gördüğü Bologna'da vefat eden şair, hatip, eleştirmen Carducci'nin *Rime Nuove*, *Odi Barbare*, *Rime e Ritmi*, *Juvenilia* gibi birçok şiir kitabından başka, klasik ve çağdaş italyan şairleri, yazarları ile ilgili eleştirileri, tanıtım yazıları da vardır.

Özyaşamsal unsurlar içeren şiirlerinde şair kızlarından, büyükannesinden, oğlu Dante'den, erkek kardeşi Dante'den ve kısa da olsa yukarıda adı geçen hanımdan söz eder. Bu gruptaki şiirlerinden *Colli toscani* (*Toskana tepeleri*) ve *Per le nozze di mia figlia* (*Kızımın nikahında*) başlıklı şiirlerinde kızı Beatrice'den; *Davanti San Guido* (*San Guido'nun önünde*) adlı şiirinde büyükannesinden; *Per Val d'Arno* (*Val d'Arno'dan geçerken*)'de intihar etmiş olan kardeşi Dante'den; *Sogno d'estate* (*Yaz düşü*)'nde yine kardeşi Dante'den ve ölmüş olan annesinden; *Qui ove irato ...* (*Burada kırgın bir şekilde...*) kardeşi Dante'den; "Ölüm onları gençken yakaladı" anlamına gelen latince başlıklı *Funere mersit acerbo*'da yine, intihar eden kardeşinden ve ölen oğlu Dante'den; *Pianto antico* (*Eski ağıt*)'ta. yine oğlu Dante'den; *In morte di Guido Piva* (*Guido Piva'nın ölümü üzerine*) başlıklı şiirde sevdiği kadın Carolina Piva'nın onbeş yaşındayken ölen oğlundan; *Fantasia* (*Hayal*) ve *Alla stazione una mattina d'autunno* (*Bir sonbahar sabahı istasyonda*) başlıklı şiirlerinde ise sevgilisi Lidia'dan söz eder.

Toskana tepeleri: 1880'de evlenen ilk kızı Beatrice için yazdığı bu şiirinde şair, kendi çocukluğunu ve gençliğini geçirdiği yöredeki Toskana tepelerinden "*tatlı kıza*" gülümsemelerini ve ona yaşamı boyunca "*sevgi ve huzur*" vermelerini ister ve yakın kişilerin ölümünden kaynaklanacak acıların kızıdan uzak durmasını diler. Yine Beatrice için yazdığı *Kızımın nikahında* başlıklı şiirinde kızının çocukluk yıllarını anımsarken, bir şair olarak yaşamını, çaba ve emeklerini, başarılarını düşünür. Şiirin son bölümünde ise "*ölümün kutsal saati*"ne yönelir.

San Guido'nun önünde adlı şiir kişileştirilmiş olan selvilerle trende yolculuk eden şair arasında geçen diyalogla açılır. Selviler şiirin bütününde şairin ruh durumuna uygun bir biçimde hareket ederler: başlangıçta eğilip onu selamlarlar. Sonra kuşku ile başlarını sallarlar, son olarak da bir cenaze alayınınkini anımsatan tavır takınırlar. Selviler üç kez şaire yönelirler: ilkinde trenden inip yanlarında kalması için ona yalvarırlar. İkinci diyaloglarında Carducci'nin panteizmini vurgularlar. Selvilerin, şairin büyükannesi ile ilgili son sorusu yanıtsız kalır çünkü şair bu kez merhum büyükannesini anımsayıp ona yönelir.

Şair selvilerin yanında kalıp onlara ve meşelere "*insanın hüznünü ve acılarını*" anlatabilir. Zaten ortam da çok güzeldir: bir yanda "*sakin ve mavi*

deniz", denize "gülümseyerek bakan güneş" , diğer yanda günbatımında cıvıldaşarak keyifle uçan kuşlar. Gece de "bülbüller" ütecektir. Şair selvilerin davetine uyarak orada kalmalı, "suçlu hayaletler" in yani insanı mutsuz eden hayal ve tutkuların peşinde koşmaktan vazgeçmelidir. Yarın öğle vakti büyük meşelerin gölgesinde "atlar koklaşırken" güneşin kavurduğu ovada "derin bir sessizlik" hüküm sürerken, selviler şaire yerle gök arasında ebediyen dolaşan "yüce şarkılar" söyleyecekler; karaağaçlardan "peri kızları" çıkıp beyaz tüleriyle şairi serinletecekler; o saatte ıssız tepelerde ve ovalarda yalnız başına dolaşan tanrı "Pan" şairin sıkıntı ve çelişkilerini "ilahi armoni"nin içine gömecektir. Bu kadar çekici tekliflere karşın, yazarın selvilerle kalması olanaksızdır çünkü bu şiiri yazdığı anda "Apeninler'in ötesinde, Bologna'da" iki yaşında olan kızı Titti vardır ve babasını beklemektedir. Diğer yandan işsiz güçsüz bir insan da değildir. Manzoni taklitçileri gibi çalışmadan, eve ayda dört maaş sokan biri de değildir. O zaman selviler, şair sekiz yaşındayken ölmüş olan ve mezarı yakında bulunan büyükannesi Lucia'ya ne demelerini istediğini sorarlar.

Şairin gözünün önünde "karalar giymiş", uzun boylu, kibirli babaannesinin hayali belirir. Beyaz saçları rüzgarla dalgalanırken, dudaklarından Manzoni taklitçilerinin kullandığı yapay dilden çok farklı, Toskana-Versilia lehçeleri karışımı bir dilde "müzikal sözcükler" dökülür. Yitirdiği aşkı arayan kadının masalını bir kez daha anlatmasını ister şair büyükannesinden. Adı *Domuz Prens* olan bu Toskana masalında kraliçe bir dilenciye kötü davranır ve buna içerleyen dilenci hamile olan kraliçeye büyü yapınca, kraliçe bir domuz doğurur. Domuz Prens ardı ardına bir ailenin üç kızıyla evlenir. İlk ikisi, düğün gecesi prensi öldürmeyi planlar ancak kendileri ölürler. İyi huylu ve narin bir kız olan üçüncüsü ise gece kocasının yakışıklı bir delikanlıya dönüştüğünü fark eder. Ama bu değişimden kızın kimseye söz etmemesi gerekmektedir. Kız tedbirsizlik ederek olayı arkadaşlarına anlatır. Bunun üzerine prensin bilinmeyen bir ülkeye gitmesi, karısının da ona kavuşabilmesi için yedi çift demir pabuç, yedi adet demir baston eskitmesi ve yedi şeyi gözyaşlarıyla doldurması gerekmektedir. Yedi yıl geçer, kadın gerekenleri yaptıktan sonra kocasını bulur, ancak uykudadır. Üçüncü gece sonunda kadın kocasını uyandırır, büyü bozulur ve iki sevgili kavuşur.

Bu masal o anda bile şaire "hoş ve gerçekçi" görünür. Masaldaki gibi, şairin de yıllardır boşuna aradığı şey "belki de selvilerin altında ya da tepede" babaannesinin yattığı mezardadır. Böylece geçmişte kalmış bir masalın ışığında, Carducci o andaki yaşamını değerlendirir. "Tren aralıksız yoluna devam ederken" şair üzüntü içindedir.³

³ N. Sapegno: "Europa", O. Barjes, Roma, 1965, s. 940.

Val d'Arno'dan geçerken başlıklı sonesinde, Toskana tepelerini tekrar gören şair, intihar etmiş olan kardeşini anımsar büyük bir üzüntü içinde. Arno Vadisi'nden her geçişinde şairin boğazında hıçkırıklar düğümlerini çünkü tepedeki mezarlıkta "yirmi yaşındaki" kardeşi yatmaktadır: gencin üzerindeki örtü "kara toprak ve yeşil ot"lardır. Sonenin sonunda yer alan bu sözcüklerle şair yine yaşam-ölüm tezadını vurgulamak istemektedir.

Yaz düşü adlı şiirinde ise boğucu bir temmuz günü, yemekten sonra, şair Yunanlılar ile Truvalılar arasında geçen birçok savaşın anlatıldığı *İlyada'nın* XVI. bölümünü okurken uyuyakalır Bologna'daki evinde. Düşünde çocukluğunu geçirdiği yer olan, Toskana'daki Maremma bir Paskalya arifesinde karşısına çıkar: Kutsal Cumartesi günü öğle öncesinde kilisenin çanları çalmaktadır. Ertesi gün, Paskalya Bayramı kutlanacaktır. Basit, sade, huzurlu bir dünyadır bu: "henüz genç" olan annesi, şairden iki yaş küçük olan kardeşinin elinden tutmaktadır. Yeni, bayram giysileri içindeki çocuk, yanında kendisine güven veren annesinden ötürü "kibirle" yürümektedir. Ortamda müzik ve ışıktan oluşan bir bayram havası vardır. Ayrıca mevsim ilkbahar olduğu için doğada da bir bayram havası esmektedir. Diğer yandan Paskalya gibi Hristiyanlar için önemli ve güzel bir bayramın da bu canlılığa katkısı büyüktür. Düş olmasına karşın, böylesine hoş bir ortamda, annesinin ve kardeşinin yaşıyor olabilecekleri konusunda bir kuşku düşer şairin içine. Artık uzaklarda Toskana'nın "çiçekli tepe"lerinden birinde yatan erkek kardeşini, yakında "ıssız ama muhteşem" bir Certoso manastırının mezarlığında yatan annesini tekrar düşünür şair. (Annesi Ildegonda Carducci Bologna'da bir manastırın mezarlığında, intihar eden kardeşi Val d'Arno'da Santa Maria del Monte'de, yani Bologna'dan çok uzakta gömülüdür. Şair ise Bologna'dadır.) Hala yaşayıp yaşamadıkları konusunda şair düşünceli ve kuşkuludur: belki de sevdiği ve özlediği bu iki kişi, şairin acısı karşısında merhamete gelerek, bu tanıdık görüntüler arasına, "mutlu yıllar"ın yeniden yaşanacağı bu yöreye geri dönebileceklerdir. Ancak sevdiği bu görüntüler uyku ile birlikte yavaş yavaş yok olurlar. Bu arada onyediy yaşındaki kızı Lauretta'nın "neşe" dolu sesi odayı doldururken, yirmibir yaşında, çeyiz hazırlamakta olan Bice "gergef" in üzerine eğilmiş elişi yapmaktadır.⁵

Burada kırgın bir şekilde başlıklı sonesi Carducci, 1857'de yirmi yaşındayken intihar eden kardeşinin ölümünden sonraki Paskalya Bayramı'nda, onun gömülü olduğu Santa Maria del Monte'de yazmıştır. Şair kardeşinin, hüzünlü geçmekte olan gençliğine "kırgın bir şekilde", yalnız başına, doğal bir ortamda oturup acılarıyla yüzleştiğini düşünür. Şu anda

⁴ A. Vicinelli: "Le tre corone", Mondadori, Verona, 1969, s. 69.

⁵ M. Paolucci: "Umanita", La Nuova Italia, Firenze, 1969, s. 378.

şairin gördüğü gibi, kardeşi de geçen yıl "ıllık güneş" ışınları altında ağaçların filizlenip iek açtığını görmüştür. Ancak, onun baharla birlikte yeniden canlanması söz konusu değildir artık çünkü "ıssız mezar"ının üzerinde kuşlar, tezat oluşturacak bir biçimde "aşk şarkıları" mırıldanırken, onun aşkı duyup yaşaması da olanaksızdır. Güzel gözleri de huzur veren hayal ve ümitlerle bir daha hiç parlamayacaktır. şair bir yıl önce yine aynı bayramda kardeşinin oraya geldiğini anımsar; "merhamet dolu gülümseyişi" hala gözlerinin önündedir. Geçen yıl gibi, bu yıl da Paskalya'da, İsa'nın göge yükseldiğine inanıldığı bu bayramda, kasabada bir hareket, sevinç, canlılık hakimken, ne yazık ki kardeşinin "körpecik vücudunu toprak" sarmaktadır.

Funere mersit acerbo'yu Carducci, oğlunun öldüğü gün (9 Kasım 1870) yazmıştır. "lm onları genç yaşta aldı" anlamına gelen bu başlığı şiirine koyarken, Latin klasiklerinin hayranı olan Carducci, Virgilio'nun bir dizesinden esinlenmiştir (*Aenea* VI. d. 42-43 'abstulit atra dies et funere mersit acerbo'). Yine şair intihar etmiş ve ismi, şairin oğlununki gibi Dante olan erkek kardeşine yönelir. Toskana'nın "iekli tepeleri"nden birinde yatmaktadır kardeşi, babasıyla birlikte. şairin kardeşi Dante, belki de bir "ocuk sesi" duymuştur; amcasının ıssız mezarının kapısını alan bir çocuğun, adıyla amcasını ve büyük şairi çağrıştıran bir çocuğun sesi. İnanmak olanaksız gibi görünüyor ama gerçek: bu ocuk kısa süre önce "rengarenk çiçekler"le bezenmiş bahçede, dünyanın tüm cazibelerine kapılmış bir halde, huzur ve mutluluk içinde oynarken, "gölge" onu sardığı gibi srkleyivermiştir "soğuk ve ıssız kıyıları". O karanlık kıyılarda ocuk "tatlı güneş"e doğru ve annesine seslenmek için başını kaldırdığında yeğenine yardımcı olmasını, öbür dünyada onu yalnız bırakmamasını ister şair kardeşinden. Yine bu şiirde de "iekli bahçeler", "cazip görüntüler", "tatlı güneş" ile "karanlık", "soğuk ve ıssız kıyıları", "gölge" yaşam-ölüm tezadını vurgulamaktadır.⁷

Güneşin parlaklığını, doğadaki canlı renkleri dile getiren şair ölümün kasvetini, her tür ışığın kararmasından ya da her tür sevincin son bulmasından kaynaklanan hüznü derinden hissetmiştir. Gerçekten de ölüm onun için *Eski ağıt'ta* olduğu gibi "soğuk toprak", "kara toprak"tır.

1867 yılının Haziran ayında doğmuş olan, şairin oğlu Dante,  yaşını doldurduğu tarihten kısa bir süre sonra Kasım 1870'de ölür. şair, biricik oğlunun ölümünden yaklaşık yedi ay sonra yazdığı bu şiirinde oğluna

⁶ C. Cappuccio, a.g.y., s. 738.

⁷ V. Courir: "Autori e correnti", R. Sandron, Firenze, 1984, s. 275.

yönelerek tesellisi olmayan acısını dile getirir. "Küçücük" elleriyle dokunduğu "güzel, kırmızı çiçekli" nar ağacı yine yeşermiştir "ıssız ve sessiz bahçede". Haziran ayı "ışığı ve ısıyla" can vermektedir ağaca. Oysa yıldırım çarpmış ve kurumuş bir ağaca benzeyen şairin, bu boş yaşamdaki "tek ve son çiçeği soğuk" "kara toprakta"dır: ne yazık ki artık onu ne "güneş" neşelendirebilecek ne de "aşk" onu derin uykusundan uyandırabilecektir. Nar ağacının kırmızı ve yeşil renkleri ilkbaharı ve yaşamı simgelerken, toprağın soğuk ve kara rengi kışı ve ölümü anımsatmaktadır:

Eski ağıt

*O ağaç, küçücük elini
uzattığın,
güzel kırmızı çiçekli
yeşil nar ağacı,
ıssız sessiz bahçede
yine şimdi yemyeşil,
haziran onu okşarken
ışığı ve ısıyla.
Sen, kurumuş çatırdayan
ağacımın çiçeği,
sen, ölümlü yaşamın
tek ve son çiçeği,
soğuk topraktasın
kara toprakta;
artık ne güneş seni neşelendirir
ne uyandırır aşk seni⁸*

Carducci'ye göre doğadaki yaşamda geçerli ve önemli olan var olmaktır, ışığın neşe veren güzelliği, güneşin, aşkın, ve sevginin sıcaklığıdır. Ölen kişi işte tüm bu güzelliklerden yoksun kalır. *Fuori alla Certosa di Bologna* başlıklı şiirinde yazara göre "Ölümler şöyle der: (sizler) tepeden geçen mutlu yolcular, /altın renkli güneşin sıcak ışınlarıyla sardığı sizler .../ Aşağısı soğuk, yalnızız... Güneşte birbirinizi sevin..."⁹

Guido Piva'nın ölümü üzerine başlıklı şiiri, 1880'de yazmıştır şair. Eserlerinde Lidia adıyla geçen sevdiği kadın Carolina Cristofori Piva'nın

⁸ N. Sapegno, a.g.y., s. 937.

⁹ A. Vicinelli, a.g.y., s. 120.

aynı yıl onbeş yaşındayken ölen oğlu Guido Piva'ya Şairin duyduğu merhameti dile getiren bu Şiir, üç yaşındayken ölen oğlu Dante için yazdığı *Eski ağıt'*ı anımsatmaktadır:

Guido Piva 'nın ölümlü üzerine

*Şimdi düşerken kar
kefenin, toprağın, kalplerin üstüne
ve yaşamın boğulmuş sesi
dağılırken soğuk havada,*

*sen, güzel çocuk, göcüp gidiyorsun;
belki de solgun bulut karşılayacak seni
Őuracıkta yalnızlıklarında
akşamın ve dağılıverecek senin gibi narin.*

*Bizse ılık güneşlerde
yorgun bir arzu ruhları sardığında,
çiçekler açtığında ve
döndüğünde cam gözölü Proserpina,*

*Bizse, seni düşüneneğiz, delikanlı,
dönmeyecek olan seni. Gümüşsü ay ışığında
nisanda gececek gözümüzün önünden
sevdiğimiz hayalin bizi selamlayarak.¹⁰*

Bu Şiirde kış manzarası ölümlü çağrıŐtırırken, yağan kar yaşamı sarmakta, onu karlı bir ortamda dağılıp kaybolan bir "ses"e dönüŐtürmektedir. Genç de ölümlün renksiz sisinde dağılıp kaybolacaktır. İlkbaharda çiçekler açınca, ölümlün hiçliğinde kaybolmuş merhumlarımızla ilgili anılar zihnimizde canlanacak ve özlem kendini hissettirecektir. Bu durumda sevdiğimiz kişi, silik bir silüet halinde ölümlün solgunluğundan süzöllecek, sanki bize el sallayıp sonra kaybolacaktır.

Carducci'nin sevdiği kadın Lidia'yı konu alan Şiirlerinden ikisine de aŐađıda yer verilmiŐtir: *Hayal* ve *Bir sonbahar sabahı istasyonda*.

¹⁰ M. Pazzaglia: "Antologia della letteratura italiana", Vol. III., Zanichelli, Bologna, 1973, s. 688.

Hayal'de Lidia'nın sesi şairi bir hayal alemine götürür. Yine belirginleşen şairin neoklasikçiliğidir: güzellik ve kahramanlık ideallerinin sentezine dayanan klasik çağ kültürüne büyük bir hayranlık duyar şair yine. Carducci'ye göre klasiklik doğa, güzellik, güç arasındaki denge demektir:

Hayal

*Konuşuyorsun ağır ağır: sesinin yumuşak
tonuna kapılıp geçiyorum kendimden,
açılıyorum uzak denizlere,
sözcüklerinin okşayan dalgalarıyla.*

*Açılıyorum ılıkığında batan güneşin
gülümseyen mavi yalnızlıklara;
gökyüzü ve deniz arasında uçuşuyor beyaz kuşlar,
gelip geçiyor yeşil adalar,*

*ve tapınaklar tepelerde, bembeyaz ışıldıyor
Pario mermerinden, kızıl gün batımında,
fisılđayıyor kıyıdaki selviler
hoş kokular salıyor mersinler.*

*Uzaklara yayılıyor bu koku tuzlu havada,
denizcilerin uçarı şarkısına karışıp,
liman açıklarında bir gemi ağır ağır
indirirken al yelkenlerini.*

*İnen kızlar görüyorum Akropol 'den
dizi dizi, güzel beyaz giysili,
başlarında taç, ellerinde defne dalları,
şarkılar söyleyip dans eden.*

*Vatan toprağına saptamak için süngüsünü
karaya atlıyor bir asker süngüsü pırıl pırıl:
acaba Alceo mu savaşlardan dönen
Lesbo 'daki genç kızların yanına?"*

¹¹ M. Pazzaglia, a.g.y., s. 664.

Sevdiği kadının sesinin büyüüne kapılan şair, doğa ile insanın uyum içinde yaşadığı kahramanlıklar çağını hayal eder: "beyaz" giysiler içinde, ellerinde zaferi simgeleyen "defne dalları"yla, savaştan galip dönen askerleri karşılar taçlı kızlar; kazandıkları zaferi anlatmak için, vatana ayak basınca süngüsünü toprağa saplar asker. Doğal güzelliklerle dolu bir çağdır bu: "mavi yalnızlıklara gülümseyen" kızıl güneş, "beyaz kuşlar", "yeşil adalar", fısıldaşan "selviler", tuzlu deniz havasına mis gibi koku salan "mersinler". Şair bu eski güzellikler içinde Alceo'ya da yer vermeden edemez: İ.Ö. VI. yüzyılda Lesbo adasında yaşamış, aşk ve kahramanlık konulu şiirleriyle tanınan, aynı zamanda da iyi bir asker olan lirik şair Alceo. Şiirin sonunda "acaba" ile başlayan soru cümlesi şiirdeki belirsiz düş havasını tamamlamaktadır.

Bir sonbahar sabahı istasyonda başlıklı şiirde ise gri bir sonbahar sabahı sevgilisini yolcu eden şairin içini bir sıkıntı kaplar; yaşamını da çepeçevre saran bir sıkıntı. 18.10.1873 tarihli bir mektubunda da sonbaharı aynı şekilde tanımlamaktadır şair: "Çok hüzünlüyüm. Sonbahar gerçekten başladı: herşey nemli, herşey gri, içimde ve dışımda herşey rengini yitirmiş. Gökyüzündeki grilik ne hoş!".¹²

Bologna istasyonuna giden bulvardaki ağaçlar, sokak lambaları ve ışıkları, hayalete benzeyen sonbahar sabahında, bir bezginlik içindeler. Trene doğru koşuşturan insanlar da hayalet görünümünde, tren ve demiryolu işçileri ise kapkara. Lokomotif de acımasız bir canavara benzediğinden, ortamın ve günün karanlığı içinde şair birden kendisinin de bir "hayalet" olduğu kuşkusuna kapılır. Lidia da düşüncelidir "dalgın dalgın" biletini biletçiye uzatırken geçmişin güzel anılarını ve gençlik sevincini de zamanın akışına bırakır gibidir. Sonuçta, yaşamın tadına varamayan şair de sonbahar sisinde, sonsuz bir sıkıntı içinde kaybolmak ister.

Işık-gölge tezdadı burada da karşımıza çıkmaktadır. Sıkıntı, bezginlik uyandıran karanlık sonbahar sabahının karşısında, anılarda kalmış olan aydınlık yaz günleri yer almaktadır. Şiirde karşımıza çıkan tek ışıtlı figür Lidia'dır: saçları ve gözleri gençlik çağının aşk ve yaşam ışıltısı ile dolu olan Carolina Cristofori Piva.

Bir sonbahar sabahı istasyonda
Ah bu sokak lambaları, nasıl da izliyor birbirini
ağaçların ardından miskin miskin,
yağmur damlatan dallar arasından
esneyip ışıklarını çamur üzerine yansıtarak.

¹² A. Vicinelli, a.g.y., s. 90.

*Acı dolu, keskin, tiz düdüğünü öttürüyor
yakınlarda lokomotif. Kurşun renkli
gökyüzü, sonbahar sabahında
çepeçevre sarıyor bizi devasa bir hayalet gibi.*

(...)

*Sen de Lidia, dalgın dalgın uzatıyorsun bileti
kesmesi için biletçiye,
daralan zamana bırakıyorsun
güzel yılları, mutlu anları, anıları.*

(...)

*Çarpılıp kapanan kapılar
sanki hakaret dolu; alay eder gibi son
çağrı hızla kulaklarda çınlayan,
yağmur iri damlalarla dövüyor camları.*

*Madeni gövdesinden emin canavar
pufluyor, hırıldıyor, sarsılıyor, ateş saçan
gözlerini açıyor; karanlığı kat ediyor dev,
çevreye meydan okuyan bir çığlıkla.*

*Hareket ediyor acımasız canavar hızlı vagonlarıyla,
uçarcasına alıp götürüyor aşkımı da.
Ah, o güzel tüllü beyaz yüz,
el sallayıp kayboluyor karanlıkta.*

*Ah, o tatlı yüz pembe beyaz,
o, yıldızlar gibi parlak huzur dolu gözler,
o beyaz pürüzsüz alın,
gür, lüleli saçların çevrelediği.*

*Titreşiyordu yaşam ılık havada,
yaz yaklaşıyordu bana gülümsediğinde;
haziranda ilkbahar güneşi
pırıl pırıl, mutluydun ben öperken seni*

*ve kestane renkli ışıl ışıl saçlarının arasındaki
körpe yanağını; güneşten daha güzel
düşlerim, hale gibi,
sarıyordu seni, narin kadını.*

*Ve ben yağmur altında, yoğun sis içinde
dönüyorum şimdi; karışmak isterdim yağmura, sise;
yalpa vuruyorum sarhoş gibi, yokluyorum vücudumu:
ben de mi hayaletim yoksa ?*

*Ah, bu düşen yapraklar, donduruyor içimi,
devamlı, suskun; yüreğimi parçalayarak...
Sanırım, tek ebedi bir kasım
var dünyanın her yerinde.*

*Ne iyi, yaşamın anlamını yitirenlere,
ne hoş bu gölge, bu sis:
ben isterim, isterim ben de kapılmak
ebediyete dek sürecek bu sise.¹³*

İncelenen şiirlerde genel olarak bir doğa manzarasının ardında, somutluk ve gerçekçilikle dile getirdiği zamansız ölümler karşısında yazarın duyduğu derin acıyı, yitirilen kişilere, yitirilen gençlik çağına, yitirilen sevgi ve sevgiliye, duyduğu hüznünlü özlemi sezmemek olanaksızdır. Özyaşamsal unsurların yanında, ölüm-yaşam tezadı, ilkbahar-kış, gençlik-yaşlılık tezadı gibi evrensel değerler de nesnel bir şekilde vurgulanmaktadır.

¹³ N. Sapegno, a.g.y., s. 950.